

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Lukáše Pišvejce (soudce zpravodaj), soudkyně JUDr. Veroniky Burianové a soudce Mgr. Aleše Smetanky ve věci

žalobkyně: **H. K.**, státní příslušnost Ukrajina
bytem X
zastoupená Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2022, č. j. OAM-19395-7/ZR-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2022, č. j. OAM-19395-7/ZR-2022, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náklady řízení ve výši 0 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně.

Odůvodnění:

I.
Napadené rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá přezkumu rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2022, č. j. OAM-19395-7/ZR-2022, jímž žalovaný podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, v platném znění (dále jen „*lex Ukrajina*“) s odkazem na § 10 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění (dále jen „*zákon o dočasné ochraně*“) odňal žalobkyni oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, neboť tato zamlčela skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci. Konkrétně šlo mj. o okolnost, že žalobkyně byla držitelkou víza vydaného Polskou republikou.

II.

Žaloba

2. Žalobkyně se podle žaloby rozhodla dne 11. 4. 2022 podat žádost o dočasnou ochranu, neboť bezprostředně před tímto dnem (9. 4. 2022) vstoupila do Schengenského prostoru. V okamžiku, kdy žádost žalovanému směřovala, měla s sebou jen občanský průkaz vydaný Ukrajinou. V den, kdy podávala žádost o dočasnou ochranu, ani v několika dalších měsících neměla žalobkyně k dispozici cestovní doklad, a nebylo tudíž v její moci předložit ho žalovanému.
3. Žalobkyně se dne 25. 1. 2022 společně se svým přítelem R. W., občanem České republiky, vydala za rodiči na Ukrajinu s cílem seznámit rodiče s přítelem, neboť měli v úmyslu posunout svůj vztah dál. Vzhledem k tomu, že přítel žalobkyně nenaplňoval přání a očekávání rodičů, vzali rodiče žalobkyni cestovní doklad, neboť chtěli za každou cenu zabránit tomu, aby z území Ukrajiny odcestovala. Z území Ukrajiny tak žalobkyně odcestovala pouze s občanským průkazem, neboť žádný jiný doklad totožnosti neměla k dispozici.
4. Cestovní doklad se k žalobkyni dostal až v první polovině října 2022, kdy její maminka přicestovala na území České republiky. Žalobkyně se poté sama a dobrovolně dostavila dne 10. 10. 2022 na pracoviště žalovaného v Karlových Varech a tento cestovní doklad předložila. Kdyby úmyslem žalobkyně bylo tento cestovní doklad nepředložit a zcela úmyslně ho zatajovat, nevedly by její kroky k dobrovolnému předložení dokladu spojenému se žádostí o vyznačení vízového štítku. Žalobkyně byla vedená snahou činit své kroky v souladu s legislativou České republiky. Nebyla si vědoma, že by se svým předchozím jednáním dopustila jakéhokoli obcházení zákona, natož zamlčení podstatné skutečnosti pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci.
5. Žalobkyně dále uvedla, že sama nevyplňovala formulář žádosti o dočasnou ochranu, nýbrž pouze odpovídala na otázky, které jí byly ze strany příslušného pracovníka, resp. tlumočníka kladeny. Odpovídala na ně zcela podle pravdy a na samém závěru formulář podepsala, aniž si jeho obsah znovu pročítala. Žalobkyně si nevybavovala, že by se jí zaměstnanec žalovaného dotazoval na skutečnost, zda má ve svém cestovním dokladu vylepené vízum ze strany jakéhokoliv státu. Žalobkyně si byla vědoma toho, že má předmětné vízum udělené, nicméně tomu z pohledu laika nepřikládala žádný větší význam, neboť věděla, že v Polsku nepobývala v době, kdy došlo k vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině. Žalobkyně byla v dobré víře, že může o dočasnou ochranu požádat na území kteréhokoliv evropského státu, když se v okamžiku vypuknutí konfliktu nacházela na Ukrajině a z důvodu obav o zdraví a život území svého domovského státu opustila. Nevnímal jako důležité a rozhodující to, že má v cestovním dokladu vylepené

vízum od státu, na jehož území od počátku r. 2022 nepobývala a neměla se v úmyslu do něj vracet.

6. Žalobkyně dále upozornila na počáteční chaos a nepřesnosti, ke kterým v prvních měsících docházelo. Je více než pravděpodobné, že se i v případě žalobkyně příslušný úředník poté, co zjistil, že se žalobkyně prokázala pouze svým ukrajinským občanským průkazem, do žádné míry nezaobíral tím, jestli je žalobkyně držitelkou víza vydaného jiným státem. Tímto svým postupem však zatížil své rozhodnutí vadou spočívající v nedostatečném zjištění stavu věci, což není možné klást jakkoli k tíži žalobkyni. Žalovaný při svém rozhodování porušil § 3 správního řádu, neboť nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
7. Žalobkyně dále nesouhlasila s tím, že se na ni nevztahuje prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu čl. 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. a) prováděcího rozhodnutí Rady stanoví, že dočasná ochrana se vztahuje mimo jiné na ukrajinské státní příslušníky pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022. Žalobkyně od 25. 1. 2022 pobývala na území Ukrajiny, přičemž z tohoto odcestovala až 8. 4. 2022 a následně dne 9. 4. 2022 vstoupila na území Schengenského prostoru. V době vypuknutí ozbrojeného konfliktu byla žalobkyně nepochybně na území Ukrajiny. Od počátku r. 2022 nepobývala jinde než na území České republiky a následně Ukrajiny. Není správný závěr žalovaného, že žalobkyně je s ohledem na dlouhodobé polské vízum, které bylo v době vydání dočasné ochrany platné, osobou, která nesplňuje podmínky uvedené v čl. 2 prováděcího rozhodnutí Rady (EU) 2022/382.
8. Žalobkyně se konečně vymezila proti výkladu žalovaného stran automatického prodlužování polských dlouhodobých víz. Odkázala rovněž na to, že v prováděcím rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 není na žádném místě blíže rozvedeno, že ukrajinský státní příslušník měl na území Ukrajiny před 24. 2. 2022 pobývat po nějakou konkrétní dobu. Vízum udělené ze strany Polské republiky žalobkyni bylo sice platné, ale oprávněná doba pobytu na území Schengenského prostoru byla vyčerpána, a žalobkyně prokazatelně pobývala na Ukrajině v době vypuknutí konfliktu. Závěr žalovaného, že na žalobkyni tedy prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 nedopadá, nebyl správný. Pokud by žalovaný při své úřední činnosti postupoval dostatečně pečlivě, dovodil by, že žalobkyně nebyla v době podání žádosti o dočasnou ochranu na území České republiky oprávněna pobývat na území Polské republiky, neboť vízem povolenou dobu 180 dnů v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců už téměř vyčerpala.
9. Žalobkyně proto navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a přiznal žalobkyni náhradu nákladů řízení.

III.

Vyjádření žalovaného k žalobě

10. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že žalobkyně vyplňovala celý tiskopis ručně, tedy v jejím případě nebyl použit tiskopis s předvyplněnými údaji z Informačního systému cizinců. Část označenou „IV.“ v bodě 1 / „Uveďte, zda jste v posledním roce před podáním žádosti měl(a) platné povolení k pobytu nebo vízum.“ / žalobkyně nevyplnila. Svým podpisem na tiskopisu následně žalobkyně stvrdila, že veškeré v něm uvedené údaje jsou pravdivé a úplné. Žalovaný připomněl, že tiskopis je proveden dvojjazýčně a že veškerý text v českém

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

jazyce je přeložen do ukrajinštiny, tedy ani jazyková bariéra by neměla být překážkou řádného vyplnění tiskopisu.

11. Pro naplnění důvodu pro odnětí dočasné ochrany uvedeného v § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně je nerozhodné, z jakého důvodu žalobkyně neuvedla, že je držitelkou platného dlouhodobého víza vydaného Polskou republikou. Žalobkyně tento údaj do tiskopisu uvést měla, zvláště když svým podpisem stvrzovala pravdivost a úplnost údajů v tiskopise. To, že mu možná nevěnovala náležitou pozornost, je pouze její chyba a nikoliv žalovaného.
12. Neuvedení údaje o tom, že je žalobkyně držitelkou platného dlouhodobého polského víza, vedlo k tomu, že její žádost o udělení dočasné ochrany nebyla vyhodnocena jako nepřijatelná pro nesplnění podmínek uvedených v § 3 lex Ukrajina, ale naopak jí dočasná ochrana byla udělena. Pokud by žalobkyně informaci o polském dlouhodobém vízu v tiskopisu žádosti uvedla, dočasná ochrana by jí udělena nebyla, respektive by její žádost o udělení dočasné ochrany byla vyhodnocena jako nepřijatelná ve smyslu § 5 odst. 1 písm. b) lex Ukrajina ve v té době účinném znění.
13. V daném případě se vedlo řízení o žádosti, bylo tedy na žalobkyni, aby uváděla všechny rozhodné skutečnosti pro posouzení její žádosti. Správní orgán neměl žádný způsob, jak zjistit, že žalobkyně byla držitelkou polského dlouhodobého víza, než tak, že tuto informaci sama uvede do tiskopisu žádosti o dočasnou ochranu, nebo tak, že předloží cestovní doklad, ve kterém bude toto vízum vyznačeno. Nic z toho se v tomto případě nestalo. Žalovaný doplnil, že tuto informaci by měl v budoucnu obsahovat Vízový informační systém, nicméně v současnosti není obsažena v žádném společném systému v rámci Evropské unie.
14. Jde-li o samotné podmínky pro získání dočasné ochrany ve vztahu k držitelům platných pobytových oprávnění v jiných státech, měl žalovaný za to, že jeho postup odpovídal textu a smyslu rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382 a směrnice Rady č. 2001/55/ES. Žalobkyně je sice státní příslušnicí Ukrajiny, nicméně nelze ji považovat za osobu pobývající na území Ukrajiny ke dni 24. 2. 2022, i když se tam nejspíše skutečně nacházela. Dočasná ochrana je totiž podle čl. 1 směrnice č. 2001/55/ES určena pro vysídlené osoby. Vysídlenou osobou se ve smyslu čl. 2 písm. c) téže směrnice rozumí státní příslušník třetího státu nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří museli opustit zemi či oblast původu a nemohou se s ohledem na stávající situaci v zemi vrátit za bezpečných a trvalých podmínek.
15. Držitelé platných pobytových oprávnění či dlouhodobých víz vydaných jinými státy se však v situaci vysídlené osoby nenachází. I kdyby se totiž v době vzniku událostí majících za následek hromadný příliv nacházeli na území třetího státu, nejsou osobami, které se do tohoto státu nemohou vrátit, respektive vracet se do něj nemusí právě z toho důvodu, že jsou držiteli platného dlouhodobého pobytového oprávnění v jiném státě. Poskytnutí dočasné ochrany je totiž až tím posledním řešením pobytu občana třetího státu na území členských států a nemá suplovat jiná pobytová oprávnění.
16. V tomto smyslu je tedy spojení „*pobývajících na Ukrajině*“ (v anglickém znění „*residing in Ukraine*“, ve francouzském znění „*résidant en Ukraine*“) použité v článku 2 odst. 1 písm. a) rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 třeba vykládat spíše ve smyslu „*usazený na území Ukrajiny*“. Jak již žalovaný uvedl v napadeném rozhodnutí, ve francouzštině a angličtině se sloveso „*reside*“ či „*résider*“ užívá ve smyslu dlouhodobého bydlení či žití, naopak české sloveso „*pobývat*“ má význam poněkud širší a zahrnuje jakékoliv zdržování se v místě. Z

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

toho důvodu je třeba čl. 2 rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382 vykládat tak, že osoba, již bylo povoleno dlouhodobě pobývat mimo Ukrajinu, není již osobou pobývajícím na Ukrajině, ale osobou pobývajícím ve státě, který jí na svém území povolil dlouhodobě pobývat. V případě žalobkyně bylo její dlouhodobé vízum vydané polskými orgány stále platné a tato mohla a měla využít možnosti odejít do Polské republiky, která jí dlouhodobé vízum vydala a která platnost těchto víz prodloužila až do 24. září 2023.

17. Žalovaný navrhl, aby soud podanou žalobu zamítl.

IV.

Další podání účastníků

18. V podané replice žalobkyně zdůraznila, že tvrdí pouze to, že ona sama tiskopis žádosti o dočasnou ochranu nevyplňovala, ale pouze odpovídala na dotazy, které jí byly kladeny. Byť si je žalobkyně vědoma, že podepsání tiskopisu, aniž by si jej přečetla, nebylo správné, nelze se v její situaci podívat tomu, že se v dobré víře domnívala, že příslušný úředník si je vědom svých zákonem uložených povinností a zjistí od ní vše potřebné pro řádné posouzení žádosti o poskytnutí dočasné ochrany.
19. Jestliže žalovaný tvrdil, že žalobkyně účelově zamlčela podstatné skutečnosti pro posouzení její žádosti o dočasnou ochranu, lze odkázat jeho pozornost k rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 5 Azs 125/2004-54, ve kterém bylo vysloveno, že: *„Skutkový stav, který je založen na dedukcích a úvahách správního orgánu o účelovosti tvrzení účastníka řízení, aniž jsou řádně zhodnoceny veškeré důkazy účastníkem nabízené, nelze považovat za prokázaný.“*
20. Ve zbytku žalobkyně setrvala na své dosavadní argumentaci a dále rozporovala automatické prodloužení platnosti polského víza. K pravidlům prodloužování víz se následně znovu vyjádřila v podání ze dne 13. 3. 2023.
21. Žalovaný v duplice setrval na své dosavadní argumentaci, především odkazoval na důvod odnětí dočasné ochrany. Zdůraznil, že v rozhodný den 24. 2. 2022 byla žalobkyně držitelkou stále platného dlouhodobého víza vydaného polskými orgány.

V.

Ústní jednání

22. Nařízeného jednání se zúčastnila pouze strana žalující, žalovaný se z účasti na jednání omluvil. Žalobkyně setrvala na argumentech uvedených v žalobě i následujících podáních. Nad rámec toho poukázala na recentní rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2023, č. j. 14 A 52/2023-43, k čemuž shrnula, že dosud ze strany žalovaného nebylo prokázáno úmyslné zamlčení rozhodných skutečností žalobkyně s cílem oklamat správní orgán.
23. Soud při jednání neprovedl důkazy, jak navrhovala žalobkyně [výsledky jí samé, jejího bývalého přítele a úředníka žalovaného, který byl přítomen podání žádosti, jakož i dokumenty vztahujícími se k (ne)prodloužení jejího víza v Polské republice], neboť by se principiálně jednalo o nahrazení provedení důkazů, které případně měly být provedeny již ve správním řízení. To by bylo v rozporu s přezkumnou rolí správního soudu.

VI.

Posouzení věci soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

24. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) soud vycházel při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (srov. § 76 s. ř. s.), přičemž žádné takové vady neshledal.
25. Žaloba byla důvodná.
26. Z kopie cestovního pasu žalobkyně vyplývá, že tato měla udělené vízum vztahující se na území Polské republiky s dobou platnosti od 23. 7. 2021 do 30. 6. 2022 a s povolenou dobou pobytu 180 dnů. Podle otisků razítek vstoupila na území Evropské unie dne 8. 8. 2021 na polském hraničním přechodu Medyka a opustila jej 25. 1. 2022 přes slovenský hraniční přechod Ubľa.
27. V dvojazyčné žádosti o poskytnutí dočasné ochrany je v rubrice „IV. Víza a povolení k pobytu v jiných státech“ kolonka pod textem „*Uveďte, zda jste v posledním roce před podáním žádosti měl(a) platné povolení k pobytu nebo vízum.*“ nevyplněná, je pouze zaškrtnuto, že žalobkyně nežádala o dočasnou ochranu v jiném státě EU. Po stručných pokynech ke způsobu a jazyku vyplnění formuláře a prohlášení o úplnosti a pravdivosti informací uvedených v žádosti hned následuje místo a datum podání žádosti a podpis žalobkyně. Žalovaný si v průběhu řízení rovněž opatřil výpis z Cizineckého informačního systému.
28. Dne 8. 11. 2022 se sice žalobkyně dostavila na OAMP Karlovy Vary, nicméně nechtěla se seznámit s podklady rozhodnutí, ani se k nim jakkoli vyjádřit. Napadené rozhodnutí ze dne 1. 12. 2022 žalobkyně převzala dne 2. 1. 2023, kdy zároveň došlo k nabytí právní moci.
29. Odnětí doplňkové ochrany žalobkyni žalovaný opřel o ustanovení § 10 odst. 2 zákona o dočasné ochraně, podle nějž platí, že oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany lze odejmout, pokud byl zjištěn důvod, pro který může být odepráno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany podle § 9 odst. 2 a 3. Důvodem odeprání oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany přitom může být, jestliže žadatel o poskytnutí dočasné ochrany uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci [§ 9 odst. 2 písm. b) téhož zákona]. V případě žalobkyně žalovaný uzavřel, že žalobkyně zamlčela udělení dlouhodobého víza státními orgány Polské republiky tím, že nepředložila svůj cestovní doklad, a výše uvedenou skutečnost neuvedla ani do tiskopisu žádosti o udělení dočasné ochrany (str. 2, šestý odstavec napadeného rozhodnutí). Pokud by uváděla úplné informace do žádosti, resp. nezatajila svůj cestovní doklad, nebyly by splněny podmínky pro vydání povolení za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky (str. 3, čtvrtý odstavec napadeného rozhodnutí).
30. Při zkoumání důvodnosti žaloby soud nepřehlédl, že žalobkyně v průběhu správního řízení zvolila jako svoji procesní strategii pasivitu. V mnoha případech by se jednalo o okolnost, jež by předurčovala neúspěch v soudním řízení, nicméně v případě žalobkyně tomu tak nebylo.
31. Soud přisvědčil žalobkyni v tom, že jde-li o odnětí dočasné ochrany, je namístě požadovat vysoký důkazní standard. Pokud chtěl žalovaný založit své rozhodnutí na existenci důvodu pro odnětí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, spočívajícího v zatajení určitých skutečností žalobkyní, měl se zabývat tím, zda žalobkyně jednala v úmyslu oklamat správní orgán.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

32. Podrobně se k předmětné otázce vyjádřil Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 10. 5. 2023, č. j. 14 A 52/2023-40, přičemž zdejší soud plně souzní s následujícími závěry v bodech 13–16:

„[...] *takřka stejně formulované ustanovení k nyní spornému § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb. obsahuje také zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (zákon o azylu). Dle jeho § 17 odst. 1 písm. a) se azyl odejme, jestliže před jeho udělením azylant uvedl nepravdivé údaje anebo zamlčel skutečnosti podstatné pro zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Z judikatury přitom plyne jednoznačný požadavek, aby ustanovení koncipované stejným způsobem nebyla bez rozumného důvodu vykládána odlišně. [...] S dočasnou ochranou, jakkoli jistě nedosahuje kvality plnohodnotné mezinárodní ochrany v režimu zákona o azylu, je třeba zacházet podobně jako s mezinárodní ochranou, samozřejmě, neplyne-li ze zákona něco jiného (viz předcházející bod). O tom svědčí i recentní postoj Nejvyššího správního soudu (NSS) k povaze institutu dočasné ochrany z pohledu procesního práva (viz rozsudek ze dne 2. 2. 2023, č. j. 10 As 290/2022-30, zejména část III.B. a tam cit. judikaturu). Soud v tomto případě nevidí důvod rozlišovat mezi výkladem nyní použitého § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb. a k němu paralelního ustanovení § 17 odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Proto soud nemohl přehlédnout, že NSS interpretoval § 17 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, tzn. „sesterského“ ustanovení k § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., které žalovaný použil v nynějším případě. NSS jednoznačně vyložil, že tuto tzv. cesační klauzuli nelze použít u jakéhokoli uvedení nepravdivých údajů či zamlčení určitých skutečností. Dle NSS musí jít o objektivně nepravdivé údaje, resp. zamlčení objektivně existujících skutečností s úmyslem oklamat správní orgán. Důkazní břemeno k prokázání toho, že jsou dány podmínky odnětí, leží na státu, který azyl (zde dočasnou ochranu) odnímá. Důkazní standard by měl být vysoký. Odnětí by nemělo být mechanickým „trestem za procesní faul“ cizince v předcházejícím řízení (rozsudek ze dne 18. 4. 2013, č. j. 1 Azs 3/2013-27, č. 2881/2013 Sb. NSS, bod 31).“*

33. Žalovaný ke zjištění skutkového stavu shromáždil toliko původní žádost žalobkyně o udělení dočasné ochrany a výpis z CIS, za účelem zjištění individuálních okolností případu a případné motivace žalobkyně žádnou další aktivitu nevyvinul. Dopustil se tudíž vady řízení spočívající v nedostatečně zjištěném skutkovém stavu.
34. Zbývající žalobní námitky neshledal soud důvodnými. Pravidla prodloužení platnosti polských víz jsou pro věc samu irelevantní, protože žádost byla podána a povolení k pobytu za účelem dočasné ochrany bylo vydáno v dubnu 2022, tedy ještě v době původní platnosti polského víza; skutková podstata se přitom musí pojmově vztahovat k okamžiku podání žádosti, neboť právě tehdy byl žalobkyni dán prostor ke sdělení veškerých údajů, a popř. i k předložení cestovního dokladu, jak žalovaný žalobkyni vytýkal.
35. Stran personální působnosti prováděcího rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 se soud rovněž shodl s žalovaným. Osobami, na které se vztahuje dočasná ochrana, jsou *ukrajinští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022*. V německé jazykové verzi jsou vymezeni jako *ukrainische Staatsangehörige, die vor dem 24. Februar 2022 ihren Aufenthalt in der Ukraine hatten*, v anglické jako *Ukrainian nationals residing in Ukraine before 24 February 2022*. Francouzská jazyková verze operuje se souslovím *les ressortissants ukrainiens résidant en Ukraine avant le 24 février 2022*, slovenská pak používá definici *ukrajinskí státní příslušníci s pobytem na Ukrajině před 24. februárem 2022*.
36. O tom, že přítomnost a pobyt na Ukrajině v rozhodném období jsou dvěma odlišnými skutkovými realitami, může svědčit i další text čl. 2 prováděcího rozhodnutí Rady, když odst. 4 vymezuje rodinné příslušníky, mající postavení osob, na něž se vztahuje dočasná

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

ochrana, pokud se již daná rodina zdržovala a pobývala na Ukrajině (německy *sofern die Familie bereits vor dem 24. Februar 2022 in der Ukraine anwesend und aufhältig war*, anglicky *in so far as the family was already present and residing in Ukraine before 24 February 2022*, francouzsky *dans la mesure où la famille était déjà présente et résidait en Ukraine avant le 24 février 2022*, slovensky *pokiaľ bola rodina prítomná a mala pobyt na Ukrajine pred 24. februárom 2022*).

37. Relevantní ustanovení prováděcího rozhodnutí Rady i lex Ukrajina tak bylo třeba vykládat tak, že se neměla vztahovat na žalobkyni, která se sice v době počátku ruské agrese nacházela na území Ukrajiny, nicméně zároveň měla platné dlouhodobé vízum opravňující ji k pobytu v Polské republice, u nějž ještě nevyčerpala povolenou dobu pobytu.
38. Okolnosti příjezdu žalobkyně na území České republiky a průběh podání a vyřízení žádosti dne 11. 4. 2022 by bylo v současnosti předběžné hodnotit, když tak ještě neučinil žalovaný, a soud mu to také tímto rozsudkem vytýká.
39. Protože žaloba byla důvodná, soud napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení podle § 78 odst. 1 s. ř. s. Současně věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný bude povinen zjistit stav věci bez důvodných pochybností a opatřit si k tomu sám, z úřední povinnosti, i v součinnosti s žalobkyní potřebné podklady. Směrodatné bude dokazování ohledně úmyslu žalobkyně oklamat správní orgán.

VII.

Náklady řízení

40. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. náleží právo na náhradu nákladů řízení žalobkyni, která měla ve věci plný úspěch. Žalobkyně při jednání přislíbila vyčíslit náklady řízení dodatečně. Tak i učinila, avšak uplatnila pouze právo na náhradu nákladů řízení spočívající v paušální náhradě hotových výdajů ve výši 300 Kč/úkon v souvislosti s pěti úkony právní služby (s převzetím věci, poradou s klientem přesahující jednu hodinu, podáním návrhu ve věci samé a repliky a účasti na jednání), a to s odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, a na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 5. 2015, sp. zn. 75 Az 4/2014.
41. Zástupce žalobkyně není osobou, vykonávající specializované právní poradenství (§ 35 odst. 2 s. ř. s.), nýbrž právnickou osobou, vzniklou na základě zvláštního zákona, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům (§ 35 odst. 5 s. ř. s.). Nevztahují se tak na něj ustanovení advokátního tarifu o (mimo)smluvní odměně a (paušální) náhradě hotových výdajů.
42. V opozici proti závěrům Ústavního soudu a Krajského soudu v Ústí nad Labem stojí (novější) rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79, publ. pod č. 3344/2016 Sb. NSS. „*Nejvyšší správní soud nejprve zvažoval, zda na danou situaci dopadá čerstvě novelizovaný § 151 odst. 3 o. s. ř., který stanoví: "Účastníku, který nebyl v řízení zastoupen zástupcem podle § 137 odst. 2 a který nedoložil výši hotových výdajů svých nebo svého jiného zástupce, přizná soud náhradu v paušální výši určené zvláštním právním předpisem. Paušální náhrada zahrnuje hotové výdaje účastníka a jeho zástupce; nezahrnuje však náhradu soudního poplatku."* Nejvyšší správní soud ale dospěl k závěru, že použití tohoto ustanovení je vyloučeno, neboť podle § 64 s. ř. s. se má první a třetí část občanského soudního řádu aplikovat na řízení před správními soudy pouze tehdy, nestanoví-li sám soudní řád správní jinak. Úprava nákladů řízení v § 57 až § 61 s. ř. s. je přitom komplexní a obsahuje též vlastní

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

úpravu toho, co je nutno rozumět náklady řízení, stejně jako pravidla pro rozhodování o nich, byť jde v řadě ohledů o úpravu duplicitní, resp. obdobnou jako v občanském soudním řádu. Dále Nejvyšší správní soud řešil otázku, zda není potřeba příslušná ustanovení soudního řádu správního interpretovat v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, č. 275/2014 Sb., týkajícím se rovnosti účastníků civilního řízení a práva nezastoupeného účastníka řízení na paušální náhradu hotových výdajů. Shledal ale, že tomu tak není. Ústavní soud v citovaném nálezu prováděl interpretaci § 137 o. s. ř. v tehdy účinném znění, nikoliv interpretaci soudního řádu správního. Rada argumentů nadnesených Ústavním soudem není pro oblast správního soudnictví využitelná. [...] Ústavní soud sám vnímal svůj náález jako překlenovací. Nejvyšší správní soud vzal proto dále v úvahu fakt, že po vydání citovaného nálezu Ústavního soudu nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu (zákon č. 139/2015 Sb.), která daný problém vyřešila pro oblast obecného soudnictví (viz výše citované novelizované znění § 151 odst. 3 o. s. ř.). Ačkoliv si zákonodárce musel být vědom toho, že soudní řád správní obsahuje svébytnou úpravu nákladů řízení, k jeho novelizaci v tomto směru nepřistoupil. Tím se jen potvrzuje úvaha, že důvody, pro které Ústavní soud využil v občanském soudním řízení ústavně konformní výklad pomocí analogie, nejsou plně přenositelné na řízení podle soudního řádu správního. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že za současného stavu právní úpravy nemůže přiznat procesně nezastoupenému navrhovateli (potažmo v jiných případech žalobci) náhradu nákladů řízení stanovené paušální částkou podle advokátního tarifu, nýbrž musí i nadále vycházet z nákladů, jejichž vynaložení navrhovatel (potažmo žalobce) soudu prokáže.“ (body 19–21).

43. Protože žalobkyně neuplatnila a neprokázala žádné způsobilé náklady řízení, náleží jí náhrada ve výši 0 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 6. června 2023

Mgr. Lukáš Pišvejc v.r.
předseda senátu